

Gümüşhane'nin Turizm Yolları (Destinasyonları)

S. Vedat Karaarslan, Arkeolog- Elektronik Mühendisi (MSc.)

Türkçede varsa yabancı dilde bir kelime genellikle kullanmamaya özen gösteririm. Ama bu kadar alış veriş yerlerinin tabelalarına karşı sanki eğer **'yol'** diye yazılırsa sanırım maalesef fazla dikkati çekmez diye Latince 'belirlemek, tayin etmek' anlamındaki 'destinare' kelimesinden üretilme 'destinasyon' olarak yazmak ta sanki moda haline geldi. Bu destinasyon kelimesinde 'ulaşılacak hedef, gidilen yer' anlamı varsa da Farsça 'güzergâh' karşılığı olarak kullanılabilecek kırılan kayalar ile açılan 'yol' anlamındaki Latince 'yırtmak, yarmak' anlamındaki 'rupt' kelimesinden üretilen 'rota' kelimesini de kullanılırsa yine aynı kapıya çıkarız. Ancak **'yol'** kelimesinin **öz Türkçe** bir kelime olduğunu bilmemiz gerekir.

Bu destinasyon kelimesi de 'dezenformasyon' kelimesinin kullanımı gibi yabancı bir kelimedir. Halbuki **'yol'** kelimesi 735 yılına tarihlenen Orhun Abidelerinde olduğu gibi ***altun yışıg yolsuzun aşdım [altun ormanı yol aramadan aştım]*** cümlesinde kullanılan tarihi olan bir kelimedir.

Çok bilinen bir söz olan 'yürümekle yollar aşınmaz' yerine 'yürümekle destinasyonlar aşılmaz' ya da bestekâr Suat Sayın'ın ünlü Kürdi şarkısı 'yollar uzak geledim, muradıma eremedim' diye başlayan şarkısını nasıl 'destinasyonlar uzak geledim' şeklinde okuyamayacaksak ya da 'yol arkadaşı' yerine 'destinasyon arkadaşı' diyemiyorsak bu yol kelimesinin kökünün 'yo' olduğunun bilinmesi gerekir. 'Yolsuzluk' yerine 'destinasyonsuzluk' diyemeyeceğimiz gibi 'yolcu' kelimesinin yerine 'destinasyoncu' denilemez. Türk mitolojisinde her yolun bir 'iye' ye yani 'koruyucu ruha' sahip olduğunu belirterek bunun yerine 'destinasyon ruhu' diyemeyeceğimizi anlıyor olsak da bu kelimenin daha çok turizm amaçlı kullanılan yollar için kullanıldığını anlıyoruz. Yine de Latince 'yarma yol' anlamına gelen 'via rupta' ve destinasyon kelimesi ile uyumlu tercüme edilebilecek bir deyim olmasa da Türkçede yerleşmiş bir deyim olarak **'her yolun bir ruhunun olduğunu'** bilmemiz gerekir.

SİVAS VALİSİ HALİL RIFAT PAŞA'NIN 1882-1885 YILLARI ARASINDA ZARA-ŞEREFİYE ARASINDA KUŞKAYASI MEVKİİSİ YOLUN ANISINA KONULAN KİTAP

Gümüşhane'nin ünlü ve tarihsel yerleşimlerinin arasındaki yolların ıslahı veya yeniden açılması ve ulaşılabilir hale getirilerek Gümüşhane'nin diğer illerle olan ana yollarına bağlanması, önemli bir turizm potansiyeli yaratacak olması açısından Osmanlı'da tahrirat kalemligi görevinden sadrazamlığa kadar yükselen valilik görevlerinde de bulunmuş olan **Halil Rifat Paşa**'nın bu **ruhiyat** içinde söylediği '**gidemediğin yer senin değildir**' sözünü şiar edinmiş Karayolları Şube Müdürlüklerinde büyük harfler ile yazılan sözünü hatırlatır.

Gümüşhane'deki bu ünlü turizm merkezlerinden olan örneğin **Limni Gölü**'nün hala bir tabiat doğa harikası olması, **Karaca Mağarası**'nın hala gezilebilecek en önemli karstik bir mağara olması, **Santa**'nın (**Dumanlı**) **Kromni Vadisi**'nin devamının en önemli yerleşim merkezi olması ve böyle yüzlerce tarih kokan devasa arkeolojik alanlar arasındaki ulaşımının yeni açılan **Zigana Tüneli** ile entegrasyonu açısından büyük önem kazanmıştır.

Bütün bu altyapı ile birlikte öncelikle düşünülmesi gereken hususun Maçka'daki Sümela Manastırı'nı bir yılda ziyaret eden yaklaşık 500 bin turist belirlen bir oranının Gümüşhane ilindeki bu arkeolojik alanları neden ziyaret etmediklerini sorgulamaktır.

[1]

Devletimiz tarafından bir inanç turizmi olarak uluslararası alanda da tanıtımı yapılan ve 1987 yılında Milli Park olarak ilan edilen **Maçka'daki Altındere Vadisi** içinde bulunan ve **Karadağ** adı verilen sarp bir kaya üzerine inşa edilen 1300 metre yükseklikteki Sumela Manastırı'nı ziyaret eden bu potansiyelin Gümüşhane ilindeki tarihi daha eski olan m.ö. 3000 lerdeki arkeolojisini ve Ortaçağ'a kadar uzanan tarihsel geçmişi ile kaleleri, gözetleme kulelerini, tarihi köprüleri, kiliseleri, manastırları ve mescidleri ziyaret edememelerinin önündeki en büyük engelin ulaşım sorunu olduğunu bilmemiz gerekir.

Birçok tur firmasının Karadeniz turuna dahil etmemelerinin altında yatan sebeplerden bir tanesinin de ulaşım sorunu olduğunu bildiğimiz ve Zigana Tüneli'nin açılmasından sonra önemli bir turizm atağı bekleyen ve her bir köyünde ve yerleşiminde birden çok tarihi eser bulunan Gümüşhane'de öncelikle yukarıda yazdığım üzere yeni yapılan Zigana Tüneli'nden itibaren aşağıdaki haritada da görüleceği üzere Limni Gölü, Atalar (Zimera) Cebeli Köyü'ndeki Karaca Mağarası Olucak (İmera) Köyü bağlantısını Santa (Dumanlı) üzerinden irtibatlı hale getirerek Torul ilçesi ve Gümüşhane bağlantıları bu aksın içine alınarak bu merkezlerde yöre kültürünün tanıtımı ve ekonomisi açısından yeni fonksiyonel merkezler ihdas edilmesi ana hedef olmalıdır.

Sonuç olarak ülkemizin ve kadim milletimizin şanlı tarihimizden gelen büyük bir hoşgörü ile Sümela Manastırı'na kadar gelen yabancı ve yerli büyük turist potansiyeline Gümüşhane içindeki merkezleri de yolları, alış veriş merkezleri ve kültürü açısından entegre ederek ticari yönden de Gümüşhane iline ekonomik hareketlilik getirebileceğini söyleyebiliriz.

Bunun için her yıl %40 a yakın artış gösteren ve sürekli artmakta olan 500 bin yerli ve yabancı turist ziyaret ettiği Sümela Manastırı'ndaki bu potansiyelin Gümüşhane'ye de geçmesinin gerçekleşmesi için yapılması gerekenleri aşağıda sunuyorum.

1. Bu güzergâhta başta Santa (Dumanlı) olmak üzere tarihsel öneme haiz birer tabiat harikası olan bölgeleri **Milli Park** ilan etmek.
2. Bu Milli Parklar aralarındaki yolların otoban seviyesine yükseltecek çalışmalar yapmak. Bunun için acil olarak mevcut yollar da dikkate alınarak ana yollar belirlenmeli örneğin öncelikle:
 - A. Tünel çıkışı Köstere'den itibaren Torul üzerinden – Cebeli Köyü'ndeki Karaca Mağarası ulaşımı iyileştirilmeli ve bu bölgelere modern kültürel ve ticari işletmeler açılmalı.
 - B. Köstere- Atalar (Zimera) -Cebeli (Karaca Mağarası)- Olucak (İmera)- Gümüşhane yolu otoban haline getirilmeli.
 - C. Olucak- Fatih Sultan Mehmet'in 1461 yılında Osmanlı Ordusu ile geçtiği Taşköprü üzerinden Yağmurdere'yi de içine alacak şekilde Santa'ya bağlantısı otoban haline getirilmeli.
 - D. Santa- Sumela bağlantısının otoban haline getirilerek buradaki turizm hareketliliğini Gümüşhane'ye doğru ve diğer ilçelere kadar ulaştıracak altyapının kurulması.
3. Maçka'daki Sümela Manastırı'nda kültürel anlamda hangi planlamalar yapılıyorsa aynı düzenlemelerin de ilan edilecek Gümüşhane'nin bu bölgesindeki Milli Parklara ve eserlere de uygulanması.

İMERA (St. John Prodromos) MANASTIRI (OLUCAK-GÜMÜŞHANE)

Türkiye'nin batısından doğusuna, kuzeyinden güneyine kadar birçok inanç merkezinde yoğun turistik ekonomik kazancın ancak ve ancak bu politika ve stratejilerle temin edilen turistik tesislerin altyapıları ile faydalar sağladığı gibi Gümüşhane'nin belki de bu bölgelerden daha büyük bir turizm atağı yapacak potansiyelde bir il olması ortadayken turizme bir hareketlilik getirecek bölgede en büyük payı alan Sümela Manastırından itibaren yeni açılan Zigana Tüneli de ön plana alınarak gerekli yol bağlantılarının sağlanıp yukarıdaki haritada verdiğimiz güzergâh bağlantılarının bir an önce işlevsel hale getirerek hizmete sunulması Gümüşhane ekonomisi için önemi büyüktür.

Eminiz ki aşılmaz dağları delerek tüneller açan devletimiz dağların üzerinde de

aynı azim ve şevk ile dağların üzerindeki bu yolları günümüz şartlarına göre ıslah eder ve yenilerini açarak hizmete verir.

Gümüşhane ili bu turizm hareketliliğinden ekonomik gelişimine katkı sağlayacak çalışmaları başlatarak bu potansiyelini mutlaka harekete geçirmelidir.

Bu turizm ağının Gümüşhane'nin **Torul, Kürtün, Şiran, Köse ve Kelkit (Satala/Sadak Köyü)** ilçelerine doğru genişletilmesi ise bir sonraki yazımızın konusu olacaktır.

ARKEOTEKNO

[1]

<https://www.6lmedya.com/haber/15598500/trabzonda-sumela-manastirinin-ziyaretci-sayisi-artiyor>

[2] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı web sitelerinde internet erişimleri.

Kaynak link:

https://www.arkeotekno.com/pg_757_gumushanenin-turizm-yollari-destinasyonlari